

gerçekleştirme çabasında olan kimseler gerek kendileri gerekse çevre olanaklarına ilişkin doğru, ayrıntılı ve gerçekçi bilgilere sahip olduklarından, doğru karar vermekte güçlük çekmemektedirler. Çünkü kendi ile barışık kişilerin karar verme sürecinde, kendilerine ve seçeneklere ilişkin gerçekleri çarpıtma, bazılarını yok sayma gibi, bilinçli ya da bilinçdışı etmenlerin yeri yoktur.

Aşağıda biri kendini ve çevresindeki olanakları özgürce araştıran, diğeri ailesinin istekleri doğrultusunda davranan, bir diğeri ise kendi sınırlarını bilmeyen ve program seçme işlemini ciddiye almayan üç gencin meslek gelişimi öyküsü örnek olarak verilmiştir:

Örnek-1

"Genellikle başarılı bir öğrenci sayılırdım. Bunu kısmen düzenli çalışmama borçluyum diyebilirim. İlköğretim döneminde takdirler, teşekkürler aldım da Anadolu liseleri sınavını kazanamadım. Puanım az farklı yeterli olmadı.

Lisede fen derslerim iyi sayılırdı. Yani kırk not almamıştım. Matematikte komşumuzun oğlundan ders almak suretiyle geçer not alıyordum. Fizik ve kimyada da durumum pek farklı değildi ; öğretmenim öğrettiklerini evde düzenli tekrarlamak suretiyle öğrenebiliyordum ama farklı bir problem sorulduğunda bocalıyordum. Onun için bu derslerde geçer not aldığım zaman mutlu oluyordum. Biyolojide durumum çok daha iyi idi. Hatta bu alana özel ilğim bile var diyebilirim. Kir gezilerinde çevredeki hayvan ve bitkileri fark eder onlardan örnekler toplardım. Bu şekilde bir kelebek koleksiyonu da yaptım. Akvaryumumda çeşitli balıklarım ve bir de kuşum vardı. Öğretmenime biyoloji laboratuvarının düzenlenmesine yardım ettiğimde bu işten çok hoşlandığını fark etmiştim. İnsanların ruh durumlarını, belli olaylar karşısında neler hissettiklerini incelemek ve sorunlarını dinleyip yardımcı olmak da bence çok ilginç bir uğraşı olarak görünüyordu. Boş zamanlarımda psikoloji ile ilgili hikaye ve romanlar okumaya çalışıyordum.

Gelecekteki mesleğim aile içinde tartışıldığında herkes bir meslek öneriyordu. Babam eczacı, annem doktor, dayım ise inşaat mühendisi olmamı önermişti. Arkadaşlarım da mühendisliği düşünüyorlardı. Ben önerilen tüm meslekleri tanıtıcı yayınları okudum. En başarılı olduğum ve ilgi duyduğum alan biyoloji olduğu için onunla ilgili yayınları özellikle inceledim. Bu arada biyoloji ile ilgili meslek olarak fizik antropolojii tanıdım. Ancak tercih listeme önce veterinerlik, sona doğru da biyoloji programlarını yazdım. İyi bir veteriner olabilirim evcil hayvan kliniği açmayı veya evcil hayvan yetiştirip satmayı düşünüyordum. Bu iyi kazanç getirecek bir iş olarak görünüyordu bana. Biyoloji alanına girersem de hedefim aynı olacaktı. Sonunda bir biyoloji programına

yerleşebildim. Biyoloji bölümünü iyi bir derece ile bitirdim Şimdi yüksek lisans eğitimi görüyorum ve bir yandan da bir hayvan hastanesinde yardımcı eleman olarak çalışıyorum. Bir biyoloji bölümüne araştırma görevlisi olarak girebilir ya da biyoloji öğretmeni olabilirim Ama gelecekte kuş, köpek, kedi gibi evcil hayvan yetiştiren bir yer açmak idealimden vazgeçmiş değilim."

Bu genç geçirdiği yaşantıları değerlendirerek neleri yapıp neleri yapamadığı, hangi etkinliklerden hoşlandığı konusunda açık bir fikre sahip olmuş, kendisini oldukça net bir biçimde ve uygun sözcüklerle ifade edecek kadar berrak bir benlik algısına erişmiş görünmektedir. Kişi aynı güvenle meslekleri de incelemiş ve kendine uygun bir alan belirlemiştir. Aile bireylerinin önerilerini, arkadaşlarının telkinlerini dikkate almış ama onlardan birine bağımlı kalmamış, öz yapısına saygılı davranarak, özünü gerçekleştirebileceği kariyer planı yapmıştır.

Örnek- 2

"Ben tıp doktoru bir baba ile iktisatçı bir annenin ikinci çocuğuyum. İlk çocukları özürülü olduğu için annem babam benim doktor olmamı istiyorlardı. Her halde ağabeyimin sorunları ile bu şekilde daha iyi ilgilenebileceğini düşünüyorlardı. Ben okulda oldukça başarılı bir öğrenci idim. Hemen her dersten ortalamanın üzerinde not alıyordum ama en güçlü yeteneğim sanat alanında idi. Sekizinci sınıfta iken resim yarışmasında dünya birincisi olmuşum. Ama babam vaktimi resimle geçirmemem için bana gerekli resim malzemeleri almıyor, beni resimle uğraşırken gördükçe fen derslerine çalışmamın daha iyi olacağını söylüyordu. Lisede resim çalışmalarımı tamamen bırakıp bütün enerjimi fen alanındaki derslere verdim. Bir çok arkadaşım gibi ben de bir dershaneye devam ettim . Sınava ilk girdiğim yıl bir tıp fakültesine girememiştim. İkinci yıl tercih listeme, daha düşük puanla öğrenci alan programları da yazdığım için bunlardan birine yerleştim. Çalışkan ve disiplinli olduğum için fakülteyi zamanında bitirdim.

Bir süre pratisyen hekim olarak çalıştım. Estetik cerrah olmak istiyordum. Ama iki kere girdiğim Tıpta Uzmanlık Sınavında başarılı olamayınca daha düşük puanla girilebilen başka uzmanlık seçeneklerini yazarak sınava üç kere daha girdim. Bu sınavlarda da başarılı olamayınca uzmanlık eğitimi görme umudumu yitirdim.

Bu arada resim çalışmalarına tekrar yönelmiştim. Açtığım bir sergi epey ilgi gördü ama resim yaparak hayatımı kazanmak bana biraz olanaksız görünüyordu. O sırada hoş bir tesadüf oldu. Sergiyi gezen bir tıp yayıncısı editörü bana yayıncılık alanında çalışmayı teklif etti. Ben şimdi tıp alanındaki kitap ve dergilerin resimlerini çizmekte, internet sayfalarının grafik düzenlemelerini yapıyordum ve yaptığım işi çok seviyorum"

